

**Najwyższa Izba Kontroli
Departament Gospodarki,
Skarbu Państwa i Prywatyzacji**

Warszawa, dnia 28 grudnia 2011 r.

**Pan
Sławomir Moniuk**

**Prezes Zarządu
Fabryki Łączników Radom S.A.**

I/11/012
KGP-4114-07-02/2011

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹ (dalej *ustawa o NIK*), Najwyższa Izba Kontroli² przeprowadziła w Fabryce Łączników Radom S.A. (dalej także Spółka), kontrolę działań podejmowanych przez Zarząd Spółki w zakresie gospodarowania majątkiem w okresie realizacji procesu prywatyzacji Spółki w latach 2007-2011 (I połowa)³.

W związku z ustaleniami przedstawionymi w protokole kontroli, podpisanym w dniu 7 listopada 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli - Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji, stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Zarządowi Spółki niniejsze *Wystąpienie*.

1. NIK ocenia negatywnie zarządzanie Spółką w okresie jej funkcjonowania jako jednoosobowej spółki Skarbu Państwa w latach 2007-2010 (do dnia 19 sierpnia). W tym okresie nie dostosowano działalności Spółki do warunków otoczenia gospodarczego – podstawowa działalność Spółki była trwale nierentowna z tendencją do pogłębiania się tego zjawiska, nie zostały skutecznie przeprowadzone niezbędne procesy restrukturyzacyjne, majątek Spółki był nieefektywnie wykorzystywany. Skutkowało to pogarszającym się stanem

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

² Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji.

³ Z uwzględnieniem zagadnień, z okresu wcześniejszego i późniejszego, mających istotny wpływ na kontrolowaną tematykę.

ekonomiczno-finansowym Spółki, co doprowadziło do ujemnej wartości jej kapitałów własnych. W tym okresie trwale istniały przesłanki do upadłości Spółki.

2. Mimo podjęcia działań restrukturyzacyjnych (o których szerzej w pkt. 5 *Wystąpienia*), NIK ocenia negatywnie, z punktu widzenia gospodarności, działania Zarządu Spółki powołanego przez nowego Właściciela Spółki – Ferro Masz Invest Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie (dalej: Inwestor) w zakresie poprawy sytuacji ekonomiczno-finansowej Spółki w okresie od dnia 27 września 2010 r.⁴ do dnia zakończenia kontroli. Po ponad roku od przekształceń w strukturze właścicielskiej Spółki nadal nie pozyskano środków finansowych na oddłużenie i restrukturyzację oraz na wprowadzenie nowych technologii i urządzeń odlewniczych, a tym samym nie wzmocniono znacząco pozycji rynkowej Spółki.

3. W ocenie NIK sytuacja ekonomiczno-finansowa Spółki w okresie objętym kontrolą (w latach 2007-2011 I poł.) była niekorzystna.

Ze względu na brak dostatecznych środków finansowych Spółka nie była w stanie inwestować w rozwój posiadanego majątku trwałego - aktywa trwałe w okresie objętym kontrolą zmniejszyły się o 3 137,4 tys. zł i stanowiły w poł. 2011 r. 56,5% wartości aktywów trwałych na koniec 2007 r. W okresie objętym kontrolą Spółka nie była w stanie realizować inwestycji nawet na poziomie odtworzeniowym (do wysokości odpisów amortyzacyjnych). W 2011 r. niezbędne nakłady inwestycyjne w zakresie modernizacji posiadanego majątku produkcyjnego oszacowano w wysokości 3,5 mln zł, a wydatki poniesione w I poł. tego roku wyniosły zaledwie 41 tys. zł. Mimo że pozostający w Spółce techniczny potencjał wytwórczy jest nadal wystarczający do wykonywania podstawowych zadań operacyjnych, to jednak w ocenie NIK, wymaga modernizacji i wymiany, co mogłoby doprowadzić do obniżenia kosztów wytwarzania wyrobów.

Podstawową grupę zobowiązań Spółki stanowiły zapłacone zobowiązania publicznoprawne (składki na ubezpieczenia społeczne, podatki od nieruchomości). Zobowiązania krótkoterminowe zwiększyły się o 13 205,4 tys. zł (w poł. 2011 r. wzrost o 44,5% w porównaniu z końcem 2007 r.). Zdaniem NIK, ta sytuacja jest szczególnie groźna, bowiem moment uruchomienia procesów windykacyjnych wobec tych zobowiązań może zagrozić dalszej działalności Spółki. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług pozostawały na stosunkowo niewysokim poziomie, bowiem Spółka starała się płacić za niezbędne surowce,

⁴ Tj. od dnia powołania Zarządu Spółki przez Radę Nadzorczą wyłonioną uchwałą Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy Spółki z dnia 23 września 2010 r. po zmianach w strukturze właścicielskiej Spółki, tj. po objęciu przez Inwestora pakietu 85% akcji Spółki, nabytych od Skarbu Państwa.

dostawy i usługi, kosztem regulowania zobowiązań wobec budżetu państwa i samorządu terytorialnego.

Podczas gdy przychody ze sprzedaży i zrównane z nimi na koniec 2010 r. zmniejszyły się o 9 524,4 tys. zł w porównaniu do 2007 r. i stanowiły 78% wartości przychodów na koniec 2007 r., to koszty działalności operacyjnej zmniejszyły się na koniec 2010 r. o 5 607,8 tys. zł w stosunku do 2007 r. i stanowiły 88% tych kosztów na koniec 2007 r. Głównymi składnikami kosztów były koszty pracy (ponad 45% kosztów operacyjnych) oraz koszty zużycia materiałów i energii (ok. 40% kosztów). W ostatnich latach doszło do znacznej redukcji zatrudnienia - zatrudnienie wg stanu na koniec czerwca 2011 r. zmniejszyło się o 199 etatów (32,5%) w stosunku do stanu na koniec 2007 r.

Podstawowa działalność operacyjna Spółki, tj. produkcja łączników żeliwnych (średnio w okresie objętym kontrolą ta grupa asortymentowa generowała ok. 90% przychodów ze sprzedaży), była trwale nierentowna. Wskaźniki rentowności były ujemne ze względu na stratę netto spowodowaną wysokimi kosztami w relacji do przychodów (rentowność sprzedaży wynosiła od - 9,07 na koniec 2007 r. do -25,1 na koniec 2010 r., a rentowności majątku w odpowiednio analogicznym okresie: -15,08 oraz -51,8). Pogłębiająca się strata netto na koniec 2010 r. wyniosła 8 502,0 tys. zł i zwiększyła się o 4 567,9 tys. zł (46,2%) w stosunku do końca 2007 r. Spowodowało to, że kapitał (fundusz własny) zmniejszył się o 20 110,6 tys. zł, przy czym zarówno na koniec 2010 r., jak i w połowie 2011 r. kapitał własny był ujemny i wynosił odpowiednio: -7.961,3 tys. zł oraz -10.491,0 tys. zł.

4. Zarząd Spółki opracował *Program Restrukturyzacyjny*⁵, według którego już w 2009 r. Spółka powinna osiągnąć dodatni wynik finansowy netto, a w kolejnych okresach do 2012 r. Spółka miała stale poprawiać swą efektywność działania. W *Programie* Spółka założyła utrzymanie dotychczasowego profilu produkcji wyrobów z żeliwa ciągłego białego (kierowanego na rynek artykułów budowlanych) oraz uruchomienie produkcji wyrobów z żeliwa szarego kierowanego na nowe rynki (m.in.: motoryzacyjny, górnictwa, budowy maszyn, drogownictwa, energetyki).

Wyniki kontroli wskazują, że *Program* został oparty na nierealistycznych przesłankach, które nie uwzględniały otoczenia ekonomiczno-finansowego Spółki (brak możliwości pozyskania finansowania zewnętrznego wobec braku środków własnych na niezbędne inwestycje). W ocenie NIK, była to co najwyżej projekcja potrzeb inwestycyjnych Spółki,

⁵ Przyjęty Uchwałą Zarządu Spółki nr 84/IV/2009 z dnia 14 stycznia 2009 r., pozytywnie zaopiniowany przez Radę Nadzorczą Spółki uchwałą nr 97/IV/2009 z dnia 20 lutego 2009 r.

możliwa do zrealizowania w sytuacji pozyskania strategicznego inwestora (najlepiej branżowego) w toczącym się wówczas procesie prywatyzacji.

Wobec powyższego, zdaniem NIK należy ocenić szczególnie negatywnie niewykonanie przez Zarząd Spółki obowiązku opracowania wieloletniego planu rozwoju⁶. Zarząd Spółki także nie opracował wieloletniego planu strategicznego, jednak elementy takiego planu (analiza SWOT, zakres działań restrukturyzacyjnych) zawarte były w planach rzeczowo-finansowych Spółki, opracowywanych na poszczególne lata badanego okresu. Wieloletni plan rozwoju z elementami programu restrukturyzacji kosztów oraz zadłużenia, zawierający biznes plan działania Spółki mógłby służyć jako skuteczne narzędzie w celu pozyskania niezbędnych środków na jej rozwój.

5. Zarząd Spółki podejmował po prywatyzacji działania zmierzające do zawarcia układów w zakresie spłaty zobowiązań publiczno-prawnych. Do końca III kw. 2011 r. zawarto porozumienia z Prezydentem Miasta Radomia (na spłatę zaległego podatku od nieruchomości w kwocie 2 708,0 tys. zł w 40 ratach), prowadzono też rozmowy z ZUS (zobowiązanie w kwocie 10 465,0 tys. zł) oraz PFRON (kwota zadłużenia – 370,0 tys. zł).

Ponadto, został złożony w dniu 12 lipca 2011 r. (uzupełniony w dniu 25 sierpnia 2011 r.) wniosek do Prezesa Agencji Rozwoju Przemysłu o udzielenie pomocy publicznej indywidualnej na ratowanie ze środków finansowych, o których mowa w art. 56 ust. 5 *ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji*⁷. Spółka wnioskowała o przyznanie kwoty 4 mln zł, w tym na spłatę przeterminowanych zobowiązań wobec dostawców w kwocie 2,5 mln zł oraz częściowe sfinansowanie bieżącej działalności (zakup podstawowych materiałów niezbędnych do utrzymania ciągłości produkcji) w wysokości 1,5 mln zł. Wniosek nie został pozytywnie rozpatrzony przez ARP ze względów formalnych⁸, ale zdaniem NIK takie działanie Zarządu w kontekście braku niezbędnego dokapitalizowania Spółki przez Inwestora należy ocenić pozytywnie.

W ramach zmiany struktury organizacyjnej produkcji w grudniu 2010 r. wyłączono z działalności Spółki proces technologicznego cynkowania ogniowego odlewów. Zawarta w dniu 1 grudnia 2010 r. umowa o współpracy pomiędzy Spółką a TACON Sp. z o.o. określała wysokość zapłaty za ocynkowanie 1 Mg wyrobów na kwotę 1 900,00 zł niezależnie

⁶ Zgodnie z §22 ust. 2 pkt 6 *Statutu* Spółki przyjętego uchwałą Rady Nadzorczej Spółki nr 9/V/2009 z dnia 14 września 2009 r., obowiązującego na dzień zakończenia kontroli.

⁷ Dz. U. z 2002 r. Nr 171, poz. 1397 ze zm.

⁸ Ze względu na toczące się rozmowy z ZUS nt. zamiany pierwszeństwa hipotek i wpisania na pierwszym miejscu w KW nieruchomości Spółki hipoteki na rzecz ARP.

od kategorii wyrobu, wobec oszacowania kosztów własnych tego procesu na poziomie od 1 974 zł do 2 344 zł. TACON Sp. z o.o. przejęła od Spółki pracowników zatrudnionych wcześniej przy tej operacji (44 osoby) na niezmiennych warunkach płacowych oraz w ramach dzierżawy część majątku Spółki. Umowa dzierżawy ww. majątku (zawarta w dniu 20 stycznia 2011 r.) określiła czynsz dzierżawny w wysokości 3 500 zł netto miesięcznie oraz ponoszenie kosztów utrzymania wydzierżawionej powierzchni (wg szacunków Spółki w wysokości ok. 23 500 zł miesięcznie). NIK nie zgłasza uwag do treści ekonomicznej ww. umów.

W grudniu 2010 r. Spółka zbyła także na rzecz Ferro Masz Invest Sp. z o.o. część majątku trwałego w postaci maszyn i urządzeń stanowiących wyposażenie jednego z wydziałów (cynkowni) za kwotę netto 122,0 tys. zł. Nie oszacowano przy tym rynkowej wartości zbywanych maszyn i urządzeń (księgowa wartość netto zbywanego majątku wynosiła 107,0 tys. zł). Przedmiotem transakcji były aktywa zaawansowane wiekiem produkcji, w istotnym stopniu amortyzowane i wymagające nakładów odtworzeniowych.

Ponadto, strony umowy ustaliły, że w przypadku poprawy sytuacji finansowej Spółki, może ona zażądać odsprzedaży tych maszyn za cenę zakupu powiększoną o poniesione przez kupującego nakłady na te maszyny oraz inne koszty poniesione przez kupującego (por. §3 ust. 2 umowy). Do powyższego NIK nie zgłasza uwag.

Umowy z firmą TACON oraz Ferro Masz Invest ze względu na ich treść ekonomiczną należy rozpatrywać łącznie i jako takie należy – zdaniem NIK – uznać za operację zbycia i wydzierżawienia zorganizowanej części przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 55¹ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. *Kodeks Cywilny*⁹. Zostały one zawarte na podstawie decyzji Zarządu Spółki bez podjęcia stosownej uchwały Zarządu w tej sprawie oraz – w konsekwencji - wyrażenia zgody przez pozostałe organy Spółki (tj. przede Rady Nadzorczej i Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy), co było niezgodne z §22 ust. 2 pkt 8, §33 ust. 2 pkt 2 oraz §54 ust. 3 pkt. 1 i 2 obowiązującego *Statutu* Spółki.

Zgodnie z art. 393 pkt 3 *Ustawy z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych*¹⁰, zbycie i wydzierżawienie przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części oraz ustanowienie na nich ograniczonego prawa rzeczowego wymagają uchwały walnego zgromadzenia. Zgodnie z art. 17 §1 *ksh*, jeżeli do dokonania czynności prawnej przez spółkę ustawa wymaga uchwały wspólników albo walnego zgromadzenia bądź rady nadzorczej, czynność prawna dokonana bez wymaganej uchwały jest nieważna.

⁹ Dz. U. Nr 16, poz. 93 ze zm.

¹⁰ Dz. U. Nr 97, poz. 1037 ze zm.

6. Zgodnie z art. 38 ust. 2 *ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji*, w dniu 20 listopada 2010 r. – tj. po upływie trzech miesięcy od dnia zbycia przez Skarb Państwa pierwszych akcji na zasadach ogólnych – uprawnieni pracownicy Spółki oraz ich spadkobiercy nabyli prawo do nieodpłatnego nabycia akcji Spółki.

Do dnia zakończenia kontroli Spółka wykonała prawidłowo i terminowo wszystkie czynności techniczno-organizacyjne związane z procesem nieodpłatnego zbycia akcji uprawnionym pracownikom.

7. Biorąc pod uwagę powyższe oceny i uwagi, na podstawie art. 60 ust. 2 *ustawy o NIK*, Najwyższa Izba Kontroli przedstawia następujące wnioski:

- 1) Realizowanie niezbędnych działań restrukturyzacyjnych w celu poprawy sytuacji ekonomiczno-finansowej Spółki.
- 2) Doprowadzenie do zgodności z *Kodeksem spółek handlowych* oraz obowiązującym *Statutem* Spółki umów zawartych z firmą TACON i Ferro Masz Invest oraz prowadzenie spraw Spółki z uwzględnieniem zasad procedowania określonych w prawie.

Najwyższa Izba Kontroli – Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji, na podstawie art. 62 ust. 1 *ustawy o NIK*, zwraca się do Zarządu Spółki o nadesłanie, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków oraz o podjętych działaniach lub o przyczynach niepodjęcia tych działań.

Stosownie do art. 61 ust. 1 *ustawy o NIK*, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Zarządowi Spółki prawo zgłoszenia do dyrektora Departamentu Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji NIK umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków, zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, termin nadesłania informacji, o której wyżej mowa, liczy się – stosownie do art. 62 ust. 2 *ustawy o NIK* – od dnia otrzymania ostatecznej uchwały w sprawie powyższych zastrzeżeń.

Dyrektor
Departamentu Gospodarki, Skarbu
Państwa i Prywatyzacji
(-) Andrzej Otrębski